

SUOMI-UNKARI

N:o 11

Hinta 30:-

Tätä numeroa seuraa liite.

SUOMI-UNKARI

SUOMI—UNKARI SEURA r.y:n ÄÄNENKANNATTAJA

Julkaisija: **SUOMI—UNKARI SEURA r.y.**
Toimitusneuvosto: **Suomi—Unkari Seuran johtokunta**
Päätoimittaja: **Marja Helin**

Marraskuun 15 pnä 1953

SISÄLTÖ:

Lehti ilmestyy 12 kertaa vuodessa
Toimituksen ja konttorin osoite: **Helsinki, Mikonkatu 8. A. 13.**

TILAUSHINNAT:
Vuosikerta 300 markkaa, irtonumerohinta 30 markkaa.
Tilauksia vastaanottavat kaikki postitoimipaikat ja Rautatiekirjakauppa.

Painettu Helsingissä 1953, Kustannusosakeyhtiö Yhteistyön kirjapainossa.

I kansisivu: Kansallispukuisia Kalocsan talonpoikaisnaisia Kansantaiteen ja taideteollisuuden näyttelyssä Budapestissa.

II kansisivu: Margit Kovács: "Sadetta odottava". Kuvat liittyvät kirjoitukseen sivulla 7.

III kansisivu: Voittajaa onnitellaan. Keskellä nykyaikaisen viisiottelun nuori unkarilainen voittaja József Turák. Budapestissä pidettyihin kilpailuihin osallistui unkarilaisia, sveitsiläisiä, ruotsalaisia ja suomalaisia urheilijoita. Kuvassa vasemmalta: Benedek (Unkari), joka oli toinen olympiakisoissa, Nardini (Sveitsi), Turák (Unkari), olympiavoittaja Hall (Ruotsi) ja Tasnády (Unkari). Alakuvassa: Jännittävä tuokiokuva Budapestin "Honvédin" ja Moskovan "Spartakin" jalkapallo-ottelusta: Spartakin maalivahti torjumassa hyökkäystä. — Kuvat liittyvät Unkarin urheilutapahtumien katsaukseen sivulla 15.

IV kansisivu: Keramiikkaruukku, jonka aiheena on ns. "Miska", kansan naurunalaiseksi tekemä, entisaikojen maalaispoliisin hahmo.

"Aputyöläisiä ja ammattimiehiä — otetaan työhön"

G. B. Shaw on kirjoittanut: "Jonkin maan oloista pääsee paremmin perille lukemalla sanomalehtien ilmoituksia kuin tutkimalla noiden lehtien pääkirjoituksia". Tuon älykkään väittämän johdosta tutustummekin budapestiläisen aamulehden "Magyar Nemzetin" syyskuun 6 päivänä 1953 ilmestyneen numeron viimeisellä sivulla oleviin pieniin ilmoituksiin. Niitä on kymmenen palstaa, joista neljä ja puoli palstaa sellaisia, missä palvelukseen halutaan työvoimaa.

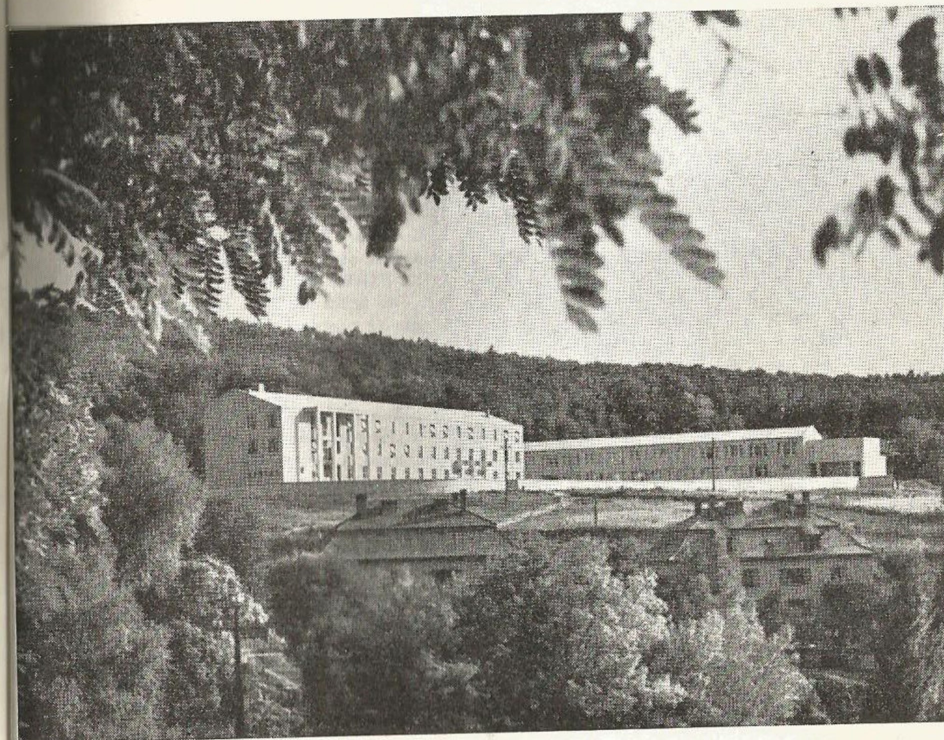
Budapestin rakennuksille etsitään muurareita, kirvesmiehiä, putkimiehiä, peltiseppiä, maalareita, rappareita ja parkettityöläisiä. Samoja ammattimiehiä tarvitaan myös kaivosrakennustöihin, rakennustyömaalle n:o 24/1, valtion rakennusyhtymä n:o 32:n palvelukseen, Dunavölgyin tehtaan rakennustyömaalle ja moniin muihin paikkoihin. — Budapestin suunnitteluvirasto, kuorma-autojen osia valmistava tehdas ja monet muut yritykset tarjoavat paikkoja insinööreille, teknikoille ja piirtäjille. Rakenteilla olevan Komlón vuoristokaupungin viranomaiset tarjoavat toimia suutareille, partureille, kampaajille ja kellosepille. Lukuisat yritykset ja virastot hakevat palvelukseensa ammattitaitoisia kirjanpitäjiä, palkanlaskijoita, konekirjoittajia ja virkailijoita erilaisiin tehtäviin. Suuri kysyntä on puusepistä, lukkosepistä, uuttaajista ja asentajista. — Tuossa ainoassa "Magyar Nemzeti" lehden numerossa on seitsemänkymmentäyhdeksän ilmoitusta, joissa työvoimaa halutaan palvelukseen.

G. B. Shaw'n kannalta nuo ilmoitukset osoittavat Unkarin myrskyisää kehitystä, mutta ilmaisevat myös selvästi, ettei työvoiman puutteen pulmaa vielä tähän mennessä ole onnistuttu täydellisesti ratkaisemaan.

Tehtaat ja yritykset suorastaan kilpailevat työvoimasta. Mitä kuvaavimman esimerkin siitä näemme Budapestin XIII. kaupunginosassa.

XIII. kaupunginosa oli ennen maan vapautusta eräs Budapestin kurjimpia alueita. Tehdasalueen kilometrien mittainen pääväylä, Váci-katu alkaa läntisen rautatieaseman takaa. Tuon kadun varrella sijaitsi rivittäin keskiraskaan ja raskaan teollisuuden tuotantolaitoksia sekä muita tehtaita. Jo aamuhämärissä vaelkaan XIII. kaupunginosan työtätekevät noihin tehtaisiin. Aamuisin työhön menevien lisäksi harhaili seudulla joukoittain työttömiä, ei ainoastaan ruumiillisen työn tekijöitä, vaan myös diplomi-insinöörejä, lääkäreitä jne., jotka olisivat

Työvoiman puutteen poistamiseksi Unkarissa koulutetaan kymmeniä tuhansia ammattioppilaita. Kuvassa kaivostyöläisten ammattikoulu Ajcassa.

olleet iloisia päästessään työhön päiväpalkalla. Mutta tehtaiden porttien ilmoitustaulut veivät heiltä yhä uudelleen kaiken toivon sanoillaan: "Uusia työläisiä ei oteta työhön."

Nykyisin XIII. alueella yleiskuva ja koko elämä on perusteellisesti muuttunut.

Tehtaiden ilmoitustauluihin on nyt kirjoitettu uudet lauseet.

Váci-kadun alkupäässä, numerossa 28 on Budapestin autotehtaan portti, numerossa 48 a ja b sähkötarviketehdas "Kontaktan" ja numerossa 48 e ja f saman alan yrityksen "Dynamon" portti. Kaikilla näillä porteilla ilmoitetaan: "Aputyöläisiä ja ammattimiehiä otetaan työhön." Nuo kolme tehdasta ovat uusia, viime vuosien aikana rakennettuja. Kadun toisella puolen, numerossa 19 on Budapestin työkalutehdas, jonka rakennukset kohoavat vieri vieressä seisovana rivinä. Sen portilla on samalla tavoin kirjoitus: "Työntekijöitä otetaan työhön". Nämä sanat uudistuvat portilla toisensa jälkeen aina kadun päähän, numeroon 204 saakka, missä sijaitsee laivaveistämö.

Budapestissä, taloissa Lenin-aukea n:o 112 ja Thököly-katu 47 avattiin toimisto, missä Tatábanyan, Dorogin ja Pécsin hiilikaivosten johto pestaa kaivostyöläisiä palvelukseensa. Toimiston näyteikkunoihin on asetettu valokuvia ja kaaviokuvia, joissa esitetään hiilikaivosten työolosuhteita. Toimistosta jokainen asiasta kiinnostunut saa esittelylehtisiä, joissa selostetaan kaivostyöläisten elämää. Tarkastakaamme Tatabányan hiilikaivoksen rakennusyhtymän esittelylehtistä hiukan lähemmin.

Yhtymä ilmoittaa tarvitsevansa satoja 17—45 vuotiaita miehiä työhön, joka ei vaadi ammattitaitoa. Kuukausipalkka on 860—900 forinttia. Työntekijät saavat työhön ryhtyessään työpuvun, liinavaatteet ja nahka- tai kumisaappaat. Asunto on ilmainen ja kolme kertaa päivässä annettavista aterioista kannetaan maksu, jonka suuruus on 8 forinttia 90 filleriä päivässä. Päivän vitamiinirikkaan ravintoannoksen kaloriamäärä on noin 4500 kaloriaa. Jos työntekijä on naimisissa, hän saa maksutta 58 kaksoissentneriä hiiltä vuodessa (1 sentneri = 50,80 kg). — Yksinkertaisinta kaivostyötä tekevä työläinen joutuu siis käyttämään elantokustannuksiinsa vain kolmasosan palkastaan. Ammattimiesten kuukausipalkka nousee 1500—2000 forinttiin ja stahanovilaiset työläiset pääsevät usein 3000 forintin kuukausiansioon. Se ei olekaan Unkarissa harvinainen ilmiö, sillä stahanovilaistyöläisten luku kohoaa jo nykyisin Unkarissa seitsemäänkymmeneen tuhanteen. — Esittelylehtinen kertoo edelleen, että Tatabányassa on viisi uimarantaa, kolme elokuvateatteria ja jokaisella kaivososastolla oma kirjasto sekä että kaikkien alojen urheilijoilla on hyvät harjoittelumahdollisuudet.

Erikoislääkäri tutkii jokaisen ilmoittautuneen ennen hänen työhön astumistaan. Matkakustannukset suorittaa työnantaja.

Unkarissa tarvitaan uutta työvoimaa myös henkisen työn aloille.

Lukuvuoden päättyessä erilaiset laitokset, tehtaat ja virastot ilmoittavat teknillisille oppilaitoksille ja yliopistoille, millaista työvoimaa ne tarvitsevat. Tutkimuslaitokset ja tehtaat, jotka tarvitsevat työvoimaa, kehoittavat opintonsa päättäneitä ylioppilaita ilmoittamaan, millaista työtä ja millä seudulla he toivoisivat, ja minkälaisin ehdoin he ovat valmiit ryhtymään toimeen. Niin saa Unkarissa koulunsa päättävä ylioppilas välittömästi myös toimipaikan sen jälkeen, kun hän on saanut päästötodistuksensa tai diploominsa.

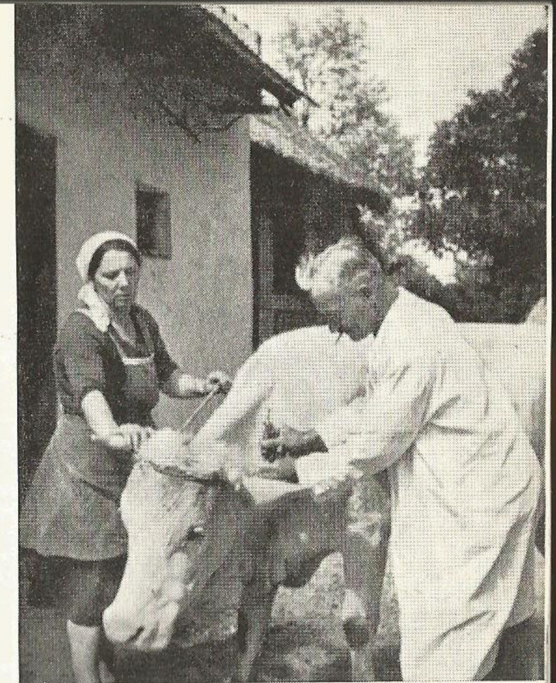
Vaikka keskikouluissa, yliopistoissa ja korkeakouluissa nykyisin opiskelee paljon enemmän nuoria ihmisiä kuin ennen maan vapautusta, on henkisten alojen työvoimasta edelleen suuri puute.

Unkarissa tehdään ponnistuksia työvoiman puutteen poistamiseksi kouluttamalla kymmeniä tuhansia oppilaita ja toimimalla laajassa mittakaavassa ammattitaidon kohottamiseksi. Siitä huolimatta nähdään tehtaiden ja yritysten porttien ilmoitustauluissa yhä sanat: ”Aputyöläisiä ja ammattimiehiä tarvitaan”.

Maksuton eläinlääkintähuolto Unkarissa

Kuvassa oikealla: nautakarjaa rokotetaan Etyekissä, Fejérin piirikunnassa.

Eläinlääkärin kutsuminen maalaistaloon oli Unkarissa entiseen aikaan melko kallis juttu. Siitä oli seurauksena, että monet maanviljelijät eivät kääntyneet eläinlääkärin puoleen, jolloin heidän sairastunut karjansa jäi vaille oikeaan aikaan suoritettua tutkimusta ja asiantuntevaa hoitoa. Yritettiin turvautua, varsinkin lievemmissä sairauksissa, kotiparannusmenetelmiin ja naapurien neuvoihin.

Sattui usein, että eläinlääkärin kutsumisesta aiheutuvia kustannuksia pelkäävä maanviljelijä turvautui eläinlääkärin apuun vasta silloin, kun se oli jo myöhäistä, eikä sairastunutta eläintä voitu enää auttaa. Myöskään ennakolta ehkäiseviä suojarokotuksia ei useimmilla seuduilla suoritettu. Tämän johdosta nousivat karjan kuolevaisuusnumerot varsin korkeiksi.

Uuden hallitusohjelman suuntaviivojen mukaisesti antoi ministerineuvosto elokuun alussa 1953 asetuksen maksuttomasta eläinlääkinnästä. Asetuksen perusteella saavat sekä yksityiset talonpojat että tuotanto-osuuskunnat nyt eläimilleen maksuttoman eläinlääkärintarkastuksen ja -hoidon. Tuotanto-osuuskunnille ovat sen lisäksi maksuttomia myös rokote- ja desinfektioaineet, joiden avulla eläinlääkärit taistelevat ennakkoehkäisykeinoin tarttuvia eläintauteja vastaan.

Ministerineuvoston päätös merkitsi suurta apua maataloudelle. Esim. Tolnan alueella Transdanubiassa talonpojat olivat joutuneet maksamaan eläinlääkintähuollosta keskimäärin 300 forinttia vuosittain. Maksuton eläinlääkintähuolto merkitsee siten koko Tolnan alueen asukkaille yhteensä 60.000 forintin säästöä vuodessa. Alföldissä Hajdurodogin alueella tuotanto-osuuskunta ”Punainen tähti”

Eläinlääkäri rokottamassa siipikarjaa ruttoa vastaan.

käytti kuukausittain 800—900 forinttia eläinlääkärin palkkioihin ja tarvittavien rokotteiden ostoon. Ministerineuvoston päätöksen ansiosta tuotanto-osuuskunta säästää nyt 10.000—11.000 forinttia vuodessa. Se merkitsee sitä, että tuotanto-osuuskunnan jäsenten osuus puhtaasta vuosivoitosta vastaavasti kasvaa.

Koko maan mittakaavassa laskien maksuton eläinlääkintähuolto merkitsee yksityisille talonpojille ja tuotanto-osuuskunnille noin 70.000.000 forintin vuosittaista säästöä. Maksuttomalla eläinlääkintähuollolla on myös kehittävä vaikutus koko eläinlääkintälaitokseen. Heinäkuussa tarkastuttivat esim. Veszprémin piirikunnan Noszlopin alueen talonpojat eläinlääkäreillä 85 nautaa, 25 hevosta ja 71 sikaa osan niistä saadessa myös hoitoa. Sen sijaan elokuussa — asetuksen julkaisemisen jälkeen — kolmen viikon aikana suoritettiin tarkastus 172 naudalle, 57 hevoselle ja 1200 sialle samalla alueella. Kahdessakymmenessä päivässä väheni elokuun aikana punatautiin ja sikaruttoon kuolleiden eläinten määrä tuolla alueella 30 prosentilla.

Luonnollisesti on eläinlääkärien työtaakka uuden asetuksen seurauksena suuresti kasvanut. Sen johdosta asetus myös määrää, että eläinlääkintä-alalla työskentelevien lukumäärää on lisättävä. Eläinlääkärien luku tulee nousemaan ja kaikissa kaupungeissa sekä suuremmilla paikkakunnilla he saavat avukseen teknikkoja ja apulaisia. Eläinlääkäreille toimitetaan entistä parempia työvälineitä, alan toimintamuotoja kehitetään ja eläinlääkintäambulanssien lukumäärää lisätään niin, että niiden luku isoissa pitäjissä nousee kolmeen tai neljään. Piirieläinlääkärit saavat valtiolta pitkäaikaisen luoton auton ostoa varten. Tieteellistä työtä suorittaville ja ansioituneille eläinlääkäreille jaetaan palkintoja.

Ministerineuvoston päätös maksuttomasta eläinlääkintähuollosta on tärkeä osa uuden hallitusohjelman toteuttamista. Se auttaa työtätekeviä talonpoikia kehittämään karjanhoitoa ja kohottamaan sen taloudellista tuottavuutta. Tuottamalla enemmän lihaa, rasvaa, maitoa, voita ja muita karjantuotteita parannetaan työtätekevän kansan toimeentuloa, ja kevyt teollisuus saa käyttöönsä enemmän nahkaa, villaa ja muita eläimistä saatavia raaka-aineita sekä voi siten valmistaa niistä enemmän kenkiä, vaatteita ja muita tuotteita. Tämä kaikki edistää työtätekevän kansan elintason kohottamista.

Väinö Kaukonen:

Kansantaiteen ja taideteollisuuden näyttely

Toisen maailmansodan jälkeen Unkarin kulttuurielämässä on tapahtunut useita muutoksia. Merkittävää on, että kansantaide monine ilmenemismuotoineen on nyt saavuttanut sille luonnostaan kuuluvan arvostetun aseman koko kansan keskuudessa. Kieltämättä unkarilaiset käsityöt, erilaiset tekstiilit ja puutyöt ovat jo varhemminkin olleet tunnettuja laajalti maan rajojen ulkopuolella, mutta viime vuosien aikana on yleisesti oivallettu niiden tosiasiallinen merkitys ja ryhdytty sen vaatimiin toimenpiteisiin arvokkaiden töiden keräämiseksi ja tallettamiseksi, taidon säilyttämiseksi ja kansantaiteen edelleenkehittämiseksi. Tämä kävi selvästi ilmi Budapestissa elokuussa avatussa Kan-

Tulppaaniaiheinen morsiuslipasto.

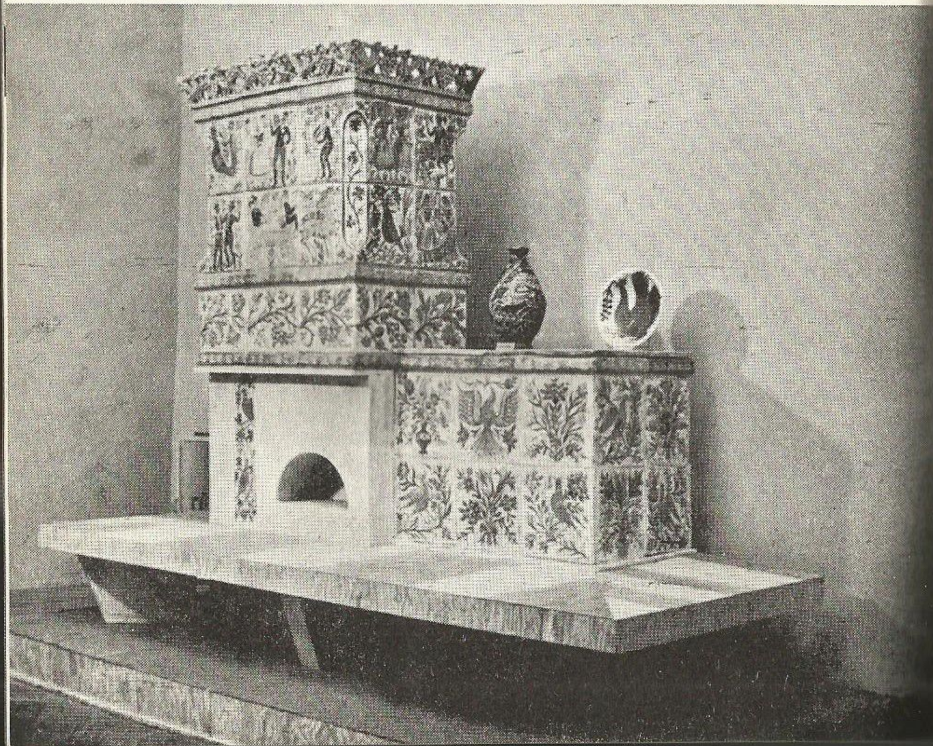

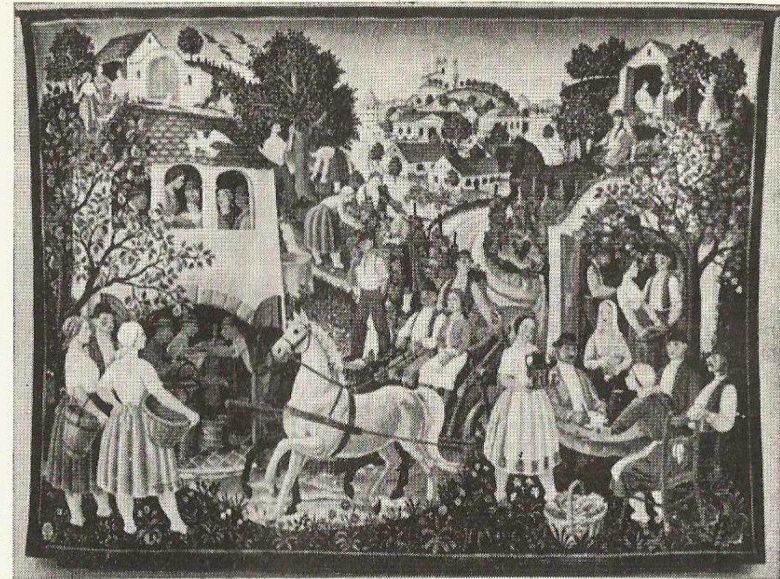
santaiteen ja taideteollisuuden näyttelyssä, johon sain tutustua alkusyksyllä ollessani kulttuurisuhteiden instituutin vieraana Unkarissa.

Unkarin valtio tukee sekä aatteellisesti että aineellisesti kansantaiteen elvyttämistä. Kaikkialla maassa on perustettu osuuskuntia, joiden välityksellä taitajat saavat valmistamansa työt edullisesti myydyksi ja jotka myös välittävät tilauksia. Osuuskuntien yhteydessä vanha taito myös siirtyy nuoremmalle sukupolvelle, joka kehittää sitä edelleen. On perustettu ”Kansantaiteen taloja” ja paikallisia museoita, joihin kootaan arvokkaimpia töitä pysyviksi näyttelyiksi. Budapestin Kansantaiteen näyttelyn avajaisten yhteydessä annettiin ensi kerran kymmenelle ansiokkaalle kansantaiteilijalle ”Kansantaiteen mestarin” arvonimi palkintoineen ja eläkeoikeuksineen. Näiden toimenpiteiden ansiosta on runsaasti ennen tehtyjä arvokkaita töitä saatu kokoelmiin, harrastus kansantaidetta kohtaan on elpynyt ja laajentunut hyvin paljon ja kansantaiteen aiheiden ja muotojen hyväksikäyttö myös uusien taiteellisten päämäärien saavuttamiseksi päässyt alkuun.

Kahdeksaan Taidehallin saliin järjestetty näyttely Budapestissa on kaksiosainen: se on kansantaiteen ja taideteollisuuden näyttely. Se ilmentää eri alojen kehitystä varhaisvaiheista meidän päiviimme saakka sekä kansantaiteen ja taideteollisuuden läheistä yhteyttä ja vuorovaikutusta. Taideteollisuutta edustavat erinomaisen kauniit

Margit K o v á c s'in, Kossuth-palkinnon saaneen keramiikkataiteilijan sommittelema tulisija.

”Viininkorjuu tuotanto-osuuskunnassa”, István P e k á r y n seinävaate. A l l a : István K á l m á n i n veistämä tuolin selkänoja, oikealla koristeellinen keramiikkapullo.

posliini- ja lasiteokset, keramiikka ja kultasepäntyöt 17. ja 18. vuosisadalta. Niiden rinnalla on vanhoja kauniita kirjontatöitä, mattoja, huonekaluja ja kirjansidonnan näytteitä, kaikki entisaikojen mestareiden töitä.

Vanhan kansantaiteen parhaat tuotteet on ryhmitetty kolmeen suureen saliin. Kansanpukujen valikoima on monipuolinen ja värikäs. — Ennen näyttelyn sulkemista avattiin Budapestin Etnografisessa museossa vielä erillinen kansanpukujen näyttely. — Paimenten elämästä saa kansantaiteen näyttelyssä havainnollisen käsityksen monista valokuvista ja "paimentaiteen"

"Matyó"-töiden mestari 80-vuotias Bori Kisjankó kotiseudullaan Mezökövesdissä, pohjois-Unkarissa tarkastelemassa oppilaineen ruusujen koristamaa pöytäliinaa. Vasemmalla mallin suunnittelu käynnissä kansantaiteen osuuskunnassa. Oikealla Bori Kisjankó opettamassa käsityötaitoa eräälle tulevalle kansantaiteen mestarille.

moninaisista tuotteista. Omana ryhmänään ovat keramiikkateokset. Siellä on nähtävänä kautta maan tunnettuja Sárospatakin koristeellisia vateja ja kuppeja, Szentesin mustia saviastioita ja Hódmezövásárhelyn ornamentiikkaa. Kansanpukujen esittelyssä on pyritty antamaan monipuolinen, tosi kokonaiskuva. Värikkäiden, tavattoman koristeellisten kansanpukujen rinnalla on myös yksinkertaisempia varhaisempia muotoja ja työvaatteita. Paimenten veistos- ja leikkaustyöt, aineena puu, luu ja sarvi, ovat usein hämmästyttävän taidokkaita.

Nykyajan teosten tarkastelussa kiintyy huomio erityisesti "Kansantaiteen mestarien" viehättäviin töihin. Heistä on huomattavin jo 80-vuotias kuulujen "Matyó"-käsitöiden suunnittelija ja valmistaja Bori Kisjankó Mezökövesdistä, pohjois-Unkarista. Tämä valkotukkainen, hieman kumara vanhus on vielä hyvissä voimissa ja innokkaasti perehdyttää nuorten joukkoa käsityötaidon erikoisuuksiin. Bori Kisjankón kirjonnassa on paljon kukka-aiheita.

"Olen senvuoksi säilynyt nuorekkaana", hän selittää hymyillen, "että olen aina elänyt kukkien keskellä. Puutarhassani olen kasvattanut hyvin paljon kukkia ja ne ovat eläneet ja tuoksuneet minun mielikuvituksessani, unelmissani. Kun istuudun pienen "taikapöytäni" ääreen uusia luonnoksia tekemään, silloin ikuistan unelmieni kukkia."

Hänen käsissään onkin valmistunut tuhansia "Matyó"-ruusuja. Nykyisin hänen töitään on suuri kokoelma Mezökövesdin Kansantaiteen museossa ja hän itse on seudun kansantaiteen osuuskunnan arvovaltainen keskushenkilö. Budapestin näyttelyssä hänen töitään on monipuolinen valikoima.

Toisista "Kansantaiteen mestareista" kiintyy huomio etelä-unkarilaiseen, Kalocsasta kotoisin olevaan Ilus Kovács-Királyyn. Hänen kirjontansa on laajalti tunnettua. Kirjonnan

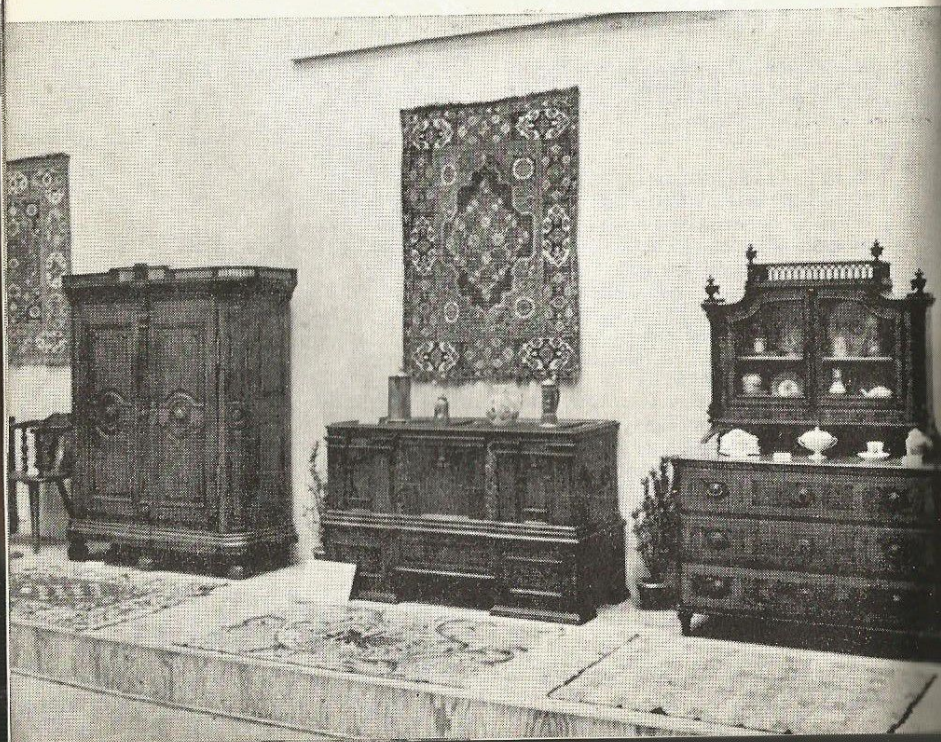

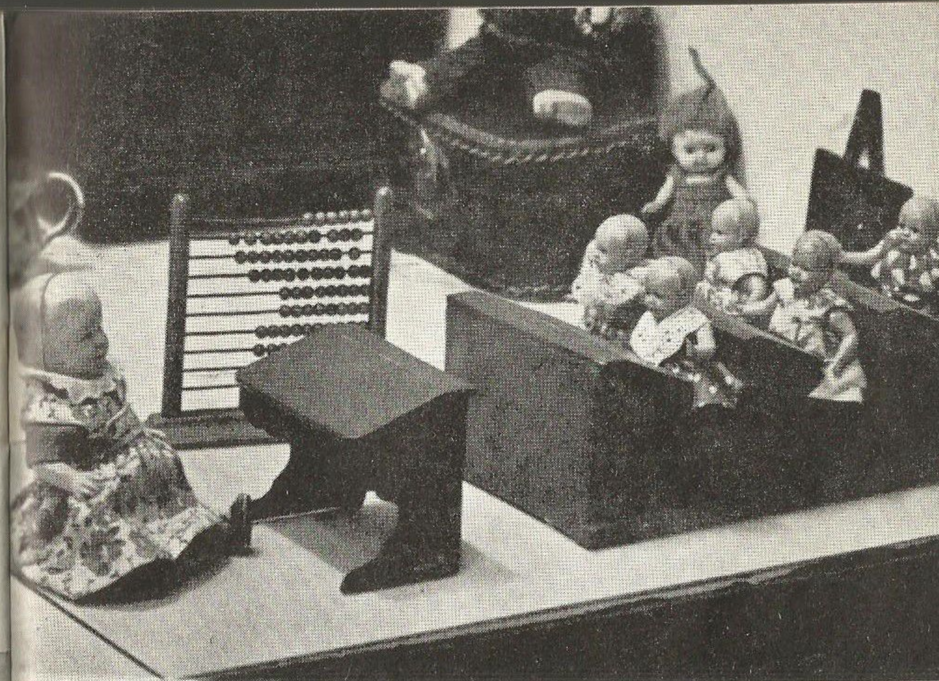
ohella on näyttelyssä runsaasti erilaisia pitsejä ja liinoja eri puolilta Unkaria. Puunleikkaustaiteen uusia saavutuksia ovat monilukuiset pienoisveistokset, korut ja lippaat. Erittäin onnistuneilta vaikuttavat mm. Kálmán Breglovicsin pienet eläinveistokset. Savenvalajien parhaita saavutuksia taas ovat rouva Szkircsákin tekemä ruukku tyyliteltyine värikkäine kukkineen ja Sándor Kántorin oliivinvihreät teokset.

Uudempi taideteollisuus on niinikään Budapestin näyttelyssä monipuolisesti edustettuna. Erityisesti kiintyy huomio Kossuth-palkinnon saaneen taiteilijan Margit Kovácsin viehättäviin teoksiin. Hänen kansantanssiryhmää esittävä reliefinsä kuvastaa loistavine väreineen ja rikkaine muotoineen unkarilaisen maalaiskylän elämäniloa. ”Sadetta tähyilevä talonpoikaisnainen” on yksinkertaisessa vaikuttavuudessaan hänen parhaita töitään. Erittäin kaunis on niinikään István Pekáryn suurikokoinen gobeliini, jonka aiheena on viininkorjuu.

Laaja ja monipuolinen kansantaiteen ja taideteollisuuden näyttely Budapestissä antoi minulle ensi kertaa Unkarissa kansanelämään ja kulttuuriin tutustuvana vakuuttavan kuvan näiden taiteenalojen vuosisatojen aikana kehittyneestä korkeasta tasosta. Se osoitti myös, että taiteellisesti lahjakkaat kansanmiehet ja -naiset säilyttävät ja kehittävät edelleen vanhoja perinteitä ja että kansantaide myös nykyaikana voi paljon antaa kotien ja julkisten huoneistojen kaunistamiseksi sekä arkielämän viihtyisyyden lisäämiseksi.

Vanhan käsityötaidon mestarinäytteitä huonekalujen ja mattojen osastolta.

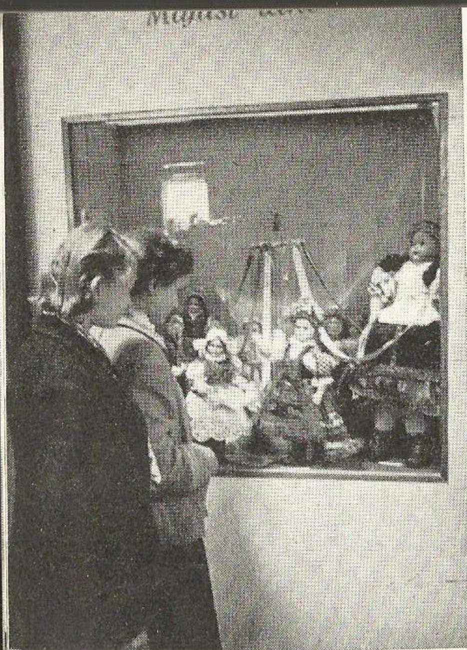

Nukkekoulu leikkikalujen historiallisesta näyttelystä.

PRONSSIKAUDEN HELISTIMESTÄ LASTEN RAUTATIEHEN

Budapestin huvipuistossa muuttuvat lasten unelmat todellisuudeksi: pienet pojat ja tytöt ohjaavat pikku autoja, ratsastavat poneilla, liitävät karusellissä, hämmästelevät luolaradan satuihmeitä . . . Eivätkä lapset saa ainoastaan huvia tuosta ”hauskasta pikku maasta”, jota kukkapenkit kaunistavat ja jossa nauru raikuu, vaan he myös oppivat siellä: he oppivat tuntemaan leikkikalujen historiaa . . .

”Pronssikaudesta pioneerien rautatiehen” on nimenä pysyvällä näyttelyllä, joka esittää, millaisilla leikkikaluilla lapset ovat eri aikoina huvittaneet itseään. Tämä mielenkiintoinen näyttely on sijoitettu korkeaan rakennukseen: leikkikalut ovat näytteillä suurissa lasikaapeissa. Ne osoittavat, että myös muinaisten aikojen lapsilla on ollut tarve leikkiä. Näemme, kuinka muinaisaikojen lapset ovat saaneet huvia kirjavista kivistä ja pienten eläinten luista. Toisissa lasikaapeissa on näytteillä kymmenen tuhatta vuotta myöhemmin eläneiden lasten, pronssi-

kauden lasten alkukantaisia leikkikaluja: pronssikauden haudoista löydettyjä pieniä astioita ja pikku kivillä täytettyjä pronssieläimiä, joita käytettiin helistiminä. — Näemme tuolla myös pronssisen krokotiilin, jolla kerran egyptiläinen poika leikki ... Tuossa taas on Apollolle omistettu puunukke, jota kerran kreikkalainen tyttönen kapaloi. — Eräässä kaapissa nähdään leikkikaluja Ranskan suuren vallankumouksen ajalta: pieni giljotiini, sitten Napoleonin näköinen nukkevaunu. Toinen kaappi sisältää itämaisia leikkikaluja: siinä nähdään kiinalainen nukke, lyömäsoitinorkesteri Burmasta, lohikäärmeitä ... Tuolla taas on liinatukkainen neuvostoliittolainen Mašanukke, kaukaasialaisia eläintenkuvia, erilaisia kansallispukuisia nukkeja. — Eri aikakausien ja maiden leikkikalut koristavat näyttelykaappeja: tämä näyttely on soma ja leikkisä historian oppitunti.

Joka päivä sadat lapset käyvät katsomassa näyttelyä, ihmettelevät silmät suurina lasikaappien sisältöä ja iloitsevat näkemistään "ihmeistä". He oppivat täällä paljon, ja lasten mukana seuraavat vanhemmat joutuvat todelliseen ristikuulusteluun, jossa heille sataa yhä uusia vastausta vaativia kysymyksiä.

"Äiti — milloin egyptiläiset ovat eläneet?" tiukkaa pikku tyttö äidiltään. Ja isä, joka on poikansa kanssa ihastellut luusta valmistettua avaarilapsen nuolta ja jousta, saa luvan vastata kysymykseen: "Keitä nuo avaarit olivat?" Kun äiti ja isä ovat vastanneet, seuraa uusia kysymyksiä. Niistä kuitenkin selvitään, sillä näyttelyssä on myös ammattimies, joka valaisee asioita sekä pienille että suurille tarpeen vaatiessa.

Kansallispukuisia nukkeja tanssimassa kevätjuhlassa salon ympärillä. Alakuvassa: Leikkikalunäyttelyn suosituimpia hahmoja, juhlapukuinen "kurutsi-sotilas", unkarilainen vapaustaistelija viime vuosisadalta.

Suomalais-unkarilainen urheilijatervehdys: kansainvälisen viisiottelun osanottajat unkarilainen Karácson ja suomalainen Lindemann kättelevät.

Kansainvälisiä urheilutapahtumia Budapestissa

Unkarin pääkaupungissa nähtiin viime elokuun lopulla ja syyskuussa runsaasti ulkolaisia urheilijavieraita. Unkarin urheilijavaliot suorittivat vieraittensa kanssa rehdissä kilvassa otteluita, joissa tehtiin sekä uusia maailmanennätyksiä että Unkarin ennätyksiä ja joissa tulokset kauttaaltaan kohosivat korkeimmalle kansainväliselle tasolle.

Elokuun lopussa ja syyskuun alussa Budapestissa vierailivat sekä Ranskan että Hollannin maineikkaat uimarijoukkueet. Unkarin uimarit suoriutuivat menestyksellisesti molempien vierailevien joukkueiden kanssa käydyistä otteluista. Ranskan joukkue voitettiin uintiottelussa pistein 143,5—79,5 ja Hollanti pistemäärin 121—70. Vesipallossa Unkarin ykkösjoukkue voitti Ranskan 9—1 ja Hollannin 8—2 sekä Unkarin reservijoukkue ranskalaisen yhdistelmän

13—1 ja hollantilaiset 4—2. Lukuisia mainioita tuloksia saavutettiin eri uintilajeissa. Jo Ranska-ottelussa paransi György Tumpek 200 m perhosuinnissa Unkarin ennätystä saavuttaen ajan 2.34.2. Hollannin kanssa käydyssä kamppailussa hän ui vielä paremmin saman matkan, 2.33.6. Nuorten selkäuinnissa 100 metrillä ui 17-vuotias László Magyar uuden junioriennätyksen 1.07.2 Ranska-ottelussa, samoin Unkarin miesten joukkue 4x100 m sekaviestissä saavuttaen ajan 4.25.2. Muista tuloksista mainittakoon, että 100 m vapaauinnissa Unkarin Géza Kádas voitti 100 m vapaauinnin molemmissa otteluissa lyöden mm. Ranskan kuuluisan tähden Alex Janyn ja saavuttaen ajat 58.9 ja 57.6. Hollanti-ottelun 400 m vapaauinnissa Imre Nyéki ui tuloksen 4.40.4, joka on sama kuin Unkarin ennätys. Olympiavoittaja Éva Novák, joka on pitänyt pitkän tauon harjoittelussaan, kävi Hollannin Garritsenia vastaan kovan kamppailun voittaen vasta loppukirissä ajalla 2.59.4 200 m rintauinnin. Hollannittaren aika oli 2.59.7.

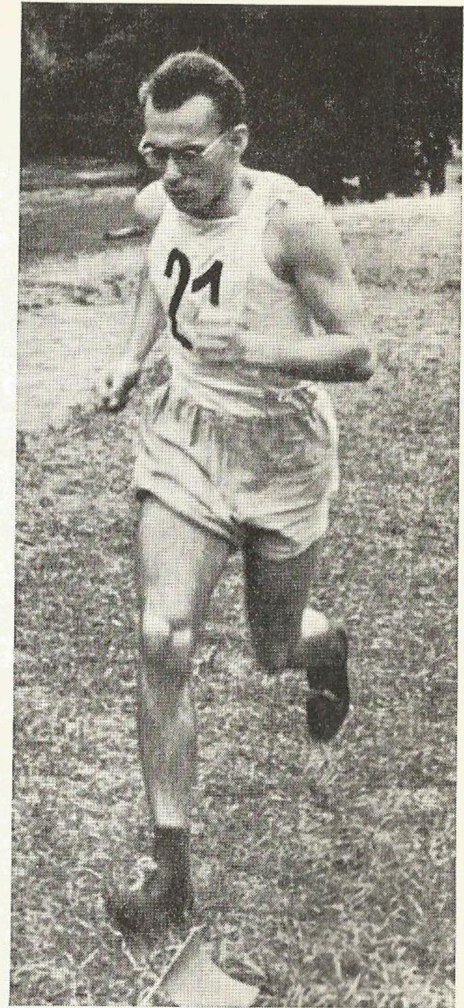
Unkarilainen **Szondy** ja suomalainen **Vilkko** kansainvälisen viisiottelun miekkailussa.

Yleisurheilussa suoritettiin Budapestin stadionilla syyskuun 12—13 pnä maaottelu Ruotsin kanssa ja 19—20 päivinä Neuvostoliiton kanssa. Tulostaso nousi molemmissa otteluissa erinomaiseksi kymmenien tuhansien katsojien innostaessa sekä omiaan että vieraita. Unkarin naiset voittivat Ruotsin pistein 57—49, kun taas Ruotsin miesten joukkue voitti pistein 111—99 jännittävän kamppailun. Useita uusia Unkarin ennätyksiä tehtiin epäedullisista sääsuhteista huolimatta. Niinpä Puskás hyppäsi kolmiloikkaa 14.99 ja Földessy pituutta 766. Retezár juoksi 110 m aidat 14.7. Lippayn tulos 52.4 400 m aitajuoksussa oli sama kuin Unkarin entinen ennätys. Naisten lajeissa murskasivat ennätyksiä 800 m:llä Aranka Kazi saavuttaen ajan 2.12.7 ja kuulantyönnössä Mária Fehér tuloksella 13.62. Myös ruotsalaiset urheilijat tekivät useita maansa ennätyksiä, joista huomattavin oli Brännströmin aika 47.4 400 m:llä. Muista tuloksista mainittakoon, että moukarinheiton olympiavoittaja József Csermák sinkosi rautapalloaan 60.22 m ja Unkarin uusi juoksijatähti József Kovács voitti sekä 5.000 m että 10.00 m juoksut loistavin ajoin 14.15.4 ja 29.58.2.

Ennätysten murskaajaiset jatkuivat viikkoa myöhemmin Unkari-Neuvostoliitto-ottelussa, jossa Unkarin yleisurheilijat tarjosivat entistä kovemman vastuksen maineikkaille kilpakumppaneilleen. Neuvostoliiton naisten ja miesten joukkueet voittivat ottelun 75 pisteellä eron oltua edellisenä vuonna Moskovassa 89 pistettä. Lopulliset yhteenlasketut numerot olivat nyt 199—124.

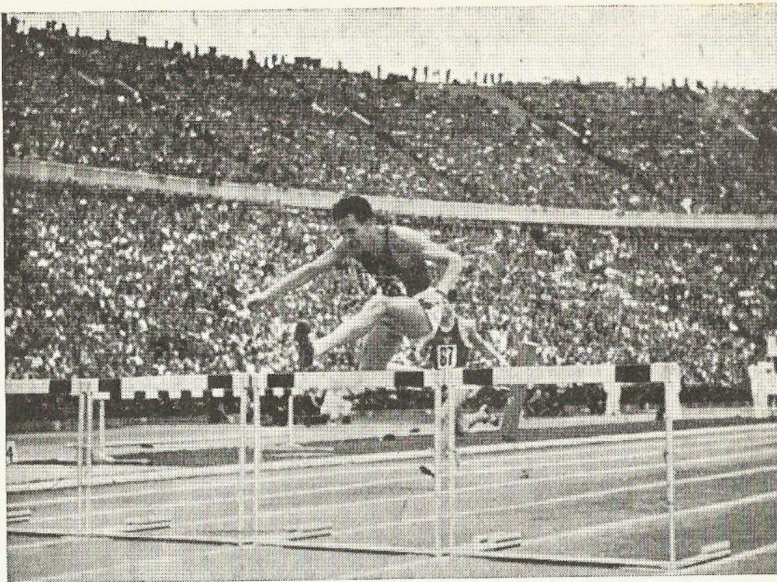
Uusia maailmanennätyksiä tehtiin tässä ottelussa kolme. NL:n Juri Litujev juoksi 400 m aidoissa ilmiömäisen ajan 50.4 kukistaen amerikkalaisen Hardingin 19 vuotta vanhan ennätyksen. NL:n naisjoukkueet korjasivat EM-numeroita sekä 3x800 m että 4x100 m viesteissä tehden tulokset 6.33.4 ja 45.9. Unkarin uusista ennätyksistä vastasivat pituushyppääjä Ödön Földessy tuloksellaan 776, jonka veroista Euroopassa ei ole tehty sitten vuoden 1945, Olga Gyarmati naisten pituushypyssä tuloksellaan 623, joka uupuu vain 2 cm maailmanennätyksestä, sekä Aranka Kazi naisten 800 m:llä ajalla 2.12.4. Erikoisen dramaattinen oli uuden Unkarin ennätyksen synty 5.000 m:llä, missä Neuvostoliiton V. Kuts johti ensimmäisten 3 kilometrin jälkeen 120 metrillä. Loppumatkalla Unkarin Kovács kuitenkin sisukkaasti veti raon umpeen ja teki 15 metrin etumatkan voittaen loistavalla ajalla 14.01.2 Kutsin tuloksen ollessa 14.04.4.

Ottelun muista kauttaaltaan erinomaisista tuloksista mainittakoon kiekonheitossa Unkarin Klicsin tulos 53.35 ja NL:n Grigalkan 53.17. 400 m:llä juoksi NL:n A. Ignatjev uuden maansa ennätyksen 46.9. Kuulan voitti Grigalka työntäen 16.18, 3.000 m esteet Kazantsev ajalla 8.49,6, naisten keihäänheiton Tšudina (51.59) ja naisten kuulantyönnön Zybina (15.79).

Kansainvälisen viisiottelun mieskohtainen voittaja, nuori unkarilainen József Turák.

Syyskuun puolivälissä pidettiin Budapestissä suuret kilpailut kansainvälisessä viisiottelussa, johon oli saapunut joukko maailman valioita, heidän joukossaan myös suomalaisia, ottamaan mittaa Unkarin maineikkaasta olympiavoittajajoukkueesta. Kilpailuun osallistuivat isäntämaan kolmen joukkueen lisäksi Ruotsin, Suomen ja Sveitsin joukkueet. Unkarilaiset perivät kamppailussa sekä henkilökohtaisen että joukkuevoiton ja ruotsalainen Hall, joka sai Helsingin olympialaisissa kultamitalin, joutui nyt tunnustamaan neljä unkarilaista paremmakseen, mihin tosin vaikutti hänen epäonnistumisensa ratsastuksessa. Koko kilpailun voitti mieskohtaisesti uusi nimi, Unka-

Neuvostoliiton Juri L i t u j e v rikkomassa maailmanennätystä Budapestissa 400 metrin aitajuoksussa ajalla 50,4.

rin II joukkueen jäsen József T u r á k, jonka saavuttamat aikaisemmat tulokset eivät riittäneet hänen pääsemisekseen maansa I joukkueeseen. Hänen pistemääränsä oli 37. Toiseksi tuli Unkarin István S z o n d y 40 pisteellä, kolmanneksi unkarilainen Gábor B e n e d e k 44 pisteellä ja neljänneksi Unkarin Károly T a s n á d y 46 pisteellä. Viides oli Hall tuloksella 59 ja kuudes Suomen L i n d e m a n. Joukkuekilvan voitti Unkarin I joukkue ja toiselle tilalle sijoittui Unkarin II joukkue. Suomi sijoittui kolmanneksi, Ruotsin jäädessä neljänneksi, Unkarin III joukkueen viidenneksi ja Sveitsin kuudenneksi. Unkari, jossa ennen maan vapautusta vain pienellä armeijan upseerien ryhmällä oli tilaisuus harrastaa nykyaikaisen viisiottelun lajeja, sai siis Budapestin kisoissa nuoren, nousevan urheilijakaartinsa ansiosta loistavia voittoja.

Ulkomaalaiset vieraat ovat antaneet Unkarissa oleskellessaan saamistaan kokemuksista erinomaisia lausuntoja. Niissä todetaan isäntien vieraanvaraisuuden olleen suurenmoista, yleisön asiantuntevaa ja puolueettomasti suosiotaan jakavaa ja unkarilaisten urheilijain rehtejä kilpakumppaneita, jotka suhtautuivat sekä voittoihin että tappioihin reilulla urheilutoveruudella nuorison kilvassa, joka on omiaan lujittamaan rauhaa ja kansojen ystävyyttä.

Kronikkaa seurassa tapahtuneesta

Kuten lehtemme viime numerossa jo kerrottiin, vieraili maassamme Suomi-Unkari Seuran kutsumana eräs veljeskansamme huomatuimpia julkisuuden henkilöitä, Unkarin parlamentin puhemies Sándor R o n a i. Vierailu oli Suomi-Unkari Seuralle suuri luottamuksen osoitus, sillä näin arvovaltaisen vieraan saapuminen maahamme todistaa, että veljeskansamme johtavissa piireissä arvostetaan seuramme työ maittemme kulttuuri- ja ystävyyssuhteiden kehittäjänä. Tämä oli meille Suomi-Unkari Seuran jäsenille mieluinen toteamus, joka on omiaan kannustamaan meitä yhä tehokkaammin työskentelemään seuran päämäärien puolesta.

Toisena vieraanamme oli Unkarin Sulattotyöläisten Liiton puheenjohtaja Ferenc M a r t i n, joka edusti Unkarin ammattiyhdistysväkeä ja tutustui erikoisesti Suomen Metallityöväen Liiton johtoon ja sen jäsenistöön. Arvovaltaiset vieraamme ovat jo palanneet kotimaahansa. Ennen lähtöään he vierailivat seuramme toimistossa tutustuen Suomi-Unkari Seuran johtohenkilöihin, keskustellen seuran asioista sekä selostaen matkaansa Suomessa.

— Vaikutelmani Suomesta, puhemies Ronai lausui, ovat hyvin miellyttäviä. Kaikkialla, minne saavuimme, meidät otettiin ystävällisesti vastaan. Se todisti ystävyyttä veljeskansaa kohtaan. Koska en ole enää aivan nuori, saatoin myös selvästi havaita, milloin tämä ystävyys oli todella vilpitöntä. Puheitani kuunneltiin kaikkialla suurella mielenkiinnolla, ja ilokseni totean, että Suomi-Unkari Seuran jäsenet ovat hyvin perillä Unkarin asioista.

— Rauhantyö, johon seura toiminnassaan on myös kiinnittänyt huomiota, on erittäin suuriarvoista. Tämä työ ei lujita suhteita ainoastaan Unkariin, vaan sen avulla palvellaan kaikille kansoille yhteistä rauhan asiaa. Toivotankin Teille menestystä työssänne, vieraamme lausui lopuksi.

K e m i n o s a s t o s s a on sattunut miellyttävä perhetapaus. Osastoon on nimittäin syntynyt — o r k e s t e r i, oikea jouhiorkesteri. Orkesterin isänä on ollut osaston puheenjohtaja Eelis O l l a n k e t o, joka on jo pitkän aikaa innolla työskennellyt asian hyväksi. Tuuma toteutui lopullisesti syyskuun 17 päivänä, jolloin asianharrastajat kokoontuivat Kemin Työväentalolle ensimmäisiin harjoituksiinsa ja jolloin 10 uutta jäsentä liittyi osastoon. Orkesterin johtajaksi lupautui kapellimestari Heikki K o t i l a. Orkesterissa on mm. 1 pianon-, 5 viulun-, 1 sellon-, 1 trumpetin- ja 2 klarinetin soittajaa, yhteensä 11 soittajaa ja johtaja. Lausumme orkesterin tervetulleeksi Suomen-Unkarin laajalle kulttuurin ja ystävyyden työsaralle.

S i h t e e r i

SUOMI-UNKARI-lehden kirjoitukset, artikkelit, reportaashit, kuvat y.m. ovat vapaasti käytettävissä.

SUOMI-UNKARI SEURAN JÄSEN

Miten on jäsenmaksusi laita?

Jäsenmaksuja voi suorittaa seuran postisiirtotilille 12628, osastojen puheenjohtajille ja sihteereille sekä seuran toimistoon: H:ki, Mikonkatu 8 A 13 klo 9—14, puh. 52 823.

"Suomi-Unkari"-lehden lukijoille

Jotta "Suomi-Unkari"-lehti kehittyisi yhä paremmaksi ja monipuolisemmaksi, yhä enemmän lukijakuntamme vaatimuksia ja tarpeita vastaavaksi, lehden arvoisia lukijoita pyydetään hyväntahtoisesti kirjoittamaan toivomuksistaan, arvosteluistaan ja parannusehdotuksistaan lehden toimitukselle.

Lehden toimitus olisi kiitollinen, jos sen ja lukijakunnan kesken syntyisi vilkas ja läheinen vuorovaikutus molempien osapuolten tyydytykseksi. Kirjeet pyydetään lähettämään "Suomi-Unkari"-lehden toimitukselle, Mikonkatu 8 A 13, Helsinki.

UNKARIN RADIO

lähettää joka päivä lyhytaaltopituuksilla 25 ja 30,5 metriä suomenkielistä ohjelmaa klo 18.40 Suomen aikaa. Seuratkaa Unkarin kulttuuri- ja talouselämän tapahtumia Unkarin radion välityksellä. Keskiviikkoisin vastataan kuulijain kirjeisiin, sunnuntaisin on katsaus viikon tapahtumiin, myös toivekonsertteja järjestetään.

Kuulijoita pyydetään lähettämään toivomuksensa joko suoraan Unkarin radiolle os. Magyar Rádió, Budapest, Magyarország tai Suomi-Unkari Seuralle os. Mikonkatu 8 A 13 Helsinki.

Suomi-Unkari Seura

Toimisto: Mikonkatu 8 A 13, Helsinki, puh. 52 823, toimisto avoinna joka arkipäivä klo 9—17.

Puheenjohtaja: Ele Alenius, Meritullink. 32 C. 22, puh. 39 185.

Sihteeri: Toivo Salonen, Pengerk. 17 C 91, puh. 52 823 ja 72 219.

